

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2010

av Emma Henriksson och Roland Utbult (KD)

Borttagande av strikt återbetalningsansvar då en myndighet har gjort fel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort strikt betalningsansvar för underhållsstöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort strikt betalningsansvar för bostadsbidrag.

Motivering

Det är inte ovanligt att försäkrade får för mycket utbetalt till följd av att Försäkringskassan har gjort fel. Om mottagaren har varit i god tro blir han eller hon inte återbetalningsskyldig. Detta gäller i stort sett alla ersättningar som betalas ut av Försäkringskassan. Dock med undantag för underhållsstöd och bostadsbidrag. För dessa finns regler om s.k. strikt återbetalningsskyldighet. Krav på återbetalning förutsätter då inte att den felaktiga utbetalningen kan läggas mottagaren till last. Även i dessa fall gäller principen att den handläggande myndigheten helt eller delvis får efterge krav på återbetalning om det finns särskilda skäl. Regler om strikt återbetalningsskyldighet infördes 1996 för underhållsstöd och bostadsbidrag, som ett inslag i ett omfattande budgetsaneringsprogram, och finns numera i 108 kap. 8 och 9 §§ SFB.

Den 1 juli 2010 avskaffades den strikta återbetalningsskyldigheten inom det arbetsmarknadspolitiska området. I samband med införandet av socialförsäkringsbalken anförde Lagrådet att regeln om återkrav av underhållsstöd framstod som onödigt sträng när reglerna om återkrav sammanfördes i ett kapitel och att det knappast fanns några skäl till att den som uppbär underhållsstöd ska vara underkastad en längre gående

återbetalningsskyldighet än mottagare av andra ersättningar enligt balken (prop. 2008/09:200 s. 1165). Regeringen erinrade om att det i betänkandet *Återkrav inom välfärdssystemen – förslag till lagstiftning* (SOU 2009:6) föreslagits en generell lag om återkrav och att överväganden avseende den av Lagrådet väckta frågan borde avvakta ställningstagandet till betänkandet (a. prop. s. 545 f.). Något beslut med anledning av utredningsförslaget är ännu inte fattat.

Det strikta betalningsansvaret då mottagaren inte är ansvarig för felet och inte heller har insett eller borde ha insett felaktigheten är inte motiverad. I synnerhet då det drabbar personer som kan förväntas redan ha en utsatt ekonomisk situation är det angeläget att lagstiftningen ändras.

Strikt återbetalningsskyldighet infördes 1996 som ett led i det då omfattande budgetsaneringsprogrammet för att få kontroll över de offentliga finanserna. Sedan denna avskaffats för de flesta förmåner återstår nu alltså den strikta återbetalningsskyldigheten endast beträffande bostadsbidrag och underhållsstöd.

Det krävs inga större ytterligare utredningsinsatser för att ändra lagstiftningen. Regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med förslag om ändring av den strikta återbetalningsskyldigheten för underhållsstöd och bostadsbidrag.

Emma Henriksson (KD)

Roland Utbult (KD)